

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., za četrto leta 80 kr. — Naročnina se pošilja opravištvu v dijaškem semenišču (Knabenseminar). — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezne liste prodaja knjigar Novak na velikem trgu po 5 kr. — Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr. dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Nemškutarska in nemčurska zarota zoper Slovence.

Zoper poštene, pravicoljubne Nemce nimamo nič. Tudi nemškega jezika ne sovraži noben pameten Slovenec, ampak se ga nauči, kder koli je mogoče in potrebno. Toda druga je z nemčurji, z liberalci in prusaki. Ti so za avstrijskega cesarja in za Avstrijo le na videz. Prav za prav gorijo za Bismarka in njegovo veliko Nemčijo do Trsta in Reke. Oni sovražijo vse Slovane, posebno pa Čehe in Slovence, ker jim ti pot zapirajo do Jadranskega morja. Zato delajo na vse kriplje na našo uničenje, duševno in gmotno, da nas kakor Poljace v Poznanskem časom odrinejo iz uradnij, sodnij, šol, trgovstva, obrtnijstva, s kmetij in naposled iz cerkve. Tako bode polagoma do Adrije vse nemško; slovenski narod se poizgubi med Nemci; njegova govorica omolkne.

Vsakako so naši nemčurji že močni in nevarni, zlasti po mestih, trgih, pa največjo moč in potuho in podporo dajejo jim naši nemškutarji, t. j. tisti zaslepljeni ali sebični Slovenci, ki tujcem pete ližejo.

Zaslepljeni Slovenci ne vidijo nevarnosti in mislijo, da bodo na enkrat učeni, prebrisan, premožni, bogati, zveličani, če par besed nemških vlovijo in svojo deco nemčijo, namesto da bi jo dali pametno na podlagi slovenščine vzrejati, da bi Slovenci ostali, čeravno bi tudi nemški znali.

Takšni zaslepljeni Slovenci dobivajo namesto prebrisane mladine samih trapežev in buteljnov, ki ne znajo prav ne slovenski, ne nemški ter niso kos dobro izučenej nemškej mladini; slovenskih knjig ne znajo brati, nemških pa prav ne umejo in tako ne morejo nikder napredovati. Povsod jih Nemeec prekosi. Sebični Slovenci pa so zvite glave, ki narodne strasti nemčurskih liberalcev rabijo za sebe, za svojo čast in svoj žep. Laskajo se, dobrikajo, pete ližejo, brade gladijo, v hlapčevanje ponujajo se

tujcem nemčurjem, kakor Judež Iškarijot nek-daj Farizejem, kakor greški Efijaltes perzijskim nasilnikom, ter izdajajo svojo narodno poščenje, svoj slovenski dom. Za grdo izdajstvo prejema Judeževih srebernikov: častne, mastne službe. Žepe si polnijo, ubogi narod slovenski pa izdajajo.

Na spodnjem Štajerskem je 466.372 duš. Slovencev se je pri zadnjem štetju zapisalo 388.400. Ker pa je pravih Nemcev komaj 15000, tako imamo nesrečnih nemškutarjev 62.000, ki v lastno skledo pljuvajo in v lastno gnezdo nesnago polagajo.

Podobno je na Koroškem, Goriškem in Kranjskem. Da število teh množijo, imajo liberalni nemčurji s sebičniki nemškutarji poseben črtež, zvezo in zaroto. Vse kar je slovensko, to se ima osmešiti, ogrditi, zatreti, zadušiti in uničiti. V to svrhu jim je vsako sredstvo prav, zlasti pa nemški „šulferajn“ in časniki nalašč v to osnovani; na Koroškem: „Neue freie Stimmen“, katere spisuje nemškutar Matschnigg, na Kranjskem: „Laibacher Wochenblatt“ in „Ljudski glas“, na Štajerskem pa celjska: „Nachtwachterca“ in nemškutarskega prvaka Glantschnigg-a „Kmeti prijatelj“.

Duša vsemu rogovilstvu zoper Slovence so pa nekateri nemčurski in nemškutarski profesorji, uradniki, grajščaki, fabrikanti, advokati, notarji, trgovci, kramarji in krčmarji.

Kaj imamo pošteni, narodno misleči in čuteči Slovenci temu nasproti storiti?

Desterniški.

Cesarjevič Radolfovo sadjerejsko društvo za spodnji Štajer.

(Pri sv. Juriji ob južnej železnici.)

Društveni odbor je imel 15. t. m. svojo drugo sejo po ustanovljenji; te seje so se udeležili gg. Dr. Ipavic, zdravnik in župan Šentjurski kot predsednik, na dalje Franc Lenček veleposestnik na Blanci, Franc Praunseis, usn-

ja v Št. Juriji, Mihael Vizjak, posestnik in znani sadjerejec v Teharski fari, Mihael Vošnjak, inženir v Celji, vitez Berks, graščak na Blagovni, Ivan Boštjančič, učitelj na Blanci in V. Jare, učitelj pri sv. Juriji.

Gospod ravnatelj dr. Ipavic prečita zapisnik zadnje odborove seje od 8. decembra m. l., kateri se nespremenjen potrdi. Dalje razlaga, da je društvo obrnilo se med drugim tudi do ministerstva poljedelstva za podporo, katera se je društvu tudi obljubila; društvo pa mora pri ministerstvu dokazati, da ima obilo udov in da je delavno. — Zato se tu obračamo na vse, p. n. sadjerejce in prijatelje sadjereje, ter vse prave domoljube, kateri še tega niso storili, da prej ko prej svoj pristop naznanijo g. Fr. Praunseis-u, če tudi društveni donesek pozneje pri priložnosti g. blagajniku odrajtajo.

Za prvo glavno zborovanje se določi 20. dan majnika, to je nedelja popoldne ob 2. uri s sledečim obravnavalnim redom:

1. Poročilo g. ravnatelja, 2. poročilo g. blagajnika. 3. nastavljanje poverjenikov po raznih krajih, 4. o sadjereji bo prednašal gospod Boštjančič iz Blance in 5. razni nasveti.

Po sestavi obravnavalnega reda prihodnjemu zboru pridejo na vrsto nasveti in želje odbornikov ali drugih udov, ki so jih ustno ali pisno objavili.

Od večih krajev se je izrekla želja, da bi si društvo vže kar s početka osnovalo svoj organ — časnik za sadjerejo. Odbor razmotrava okolišine društvene ter sklene, da se za zdaj ustanovljenje lastnega lista še odloži. Grajščak g. vitez Berks pravi, da bodo slovenski listi, kakor „Slov. Gospodar“ in „Slov. Narod“ gotovo toliko prijazni, da bodo sprejemali ne le poročila o društvenem delovanju, ampak tudi druge dobro pisane članke o zadevi sadjereje — dokler si društvo ne ustanovi svoj list. [Vsakako in radostno. Ured.]

G. Mihael Vošnjak nasvetuje, da naj se tukajšnjemu društvenemu vrtu nastavi stalen vrtnar. — Tudi ta nasvêt se nekoliko spremeni, namreč, društvo si za tekoče leto ne vzame stalnega vrtnarja, pač pa se g. ravnatelj pooblasti, da si sme vrtnarja najeti, kedar ga potrebuje in kolikor časa ga potrebuje — ker ga po prijaznosti nekega gospoda lahko dobiti more.

G. Vošnjak nasvetuje dalje, da naj se ravnateljstvo obrne s prošnjo za podporo društvu na vse okrajne zastope, na vse posojilnice in privatne posamne rodoljube; to se je se vé da sprejelo.

G. dr. Ipavic predlaga nekega pomologa (sadjerejca), da bi ga prihodnji občni zbor volil častnim udom; isto tako predlaga grajščak g.

vitez Berks nekega gospoda, da bi ga društvo pri prihodnjem zboru imenovalo častnim članom. —

Sklene se ta dva nasveta občnemu zboru 20. maja t. l. predložiti.

G. Fr. Lenček želi, da bi odborove seje bile vsaki drugi mesec, kar se je tudi sprejelo. —

G. Mihael Vizjak želi, da bi se naj o društvenem delovanju bolj pogosto v „Slov. Gospodarji“ poročalo in g. vitez Berks, še dostavlja, da naj se tudi o odborovih sejah poroča, kar je važnega; tudi to se sprejme in se bo željam ustrezalo, kolikor se tiče poročevalca.

Po g. Dr. Ipavičevem nasvetu se bo društvo naročilo na „Illustrierte Flora“; in po nasvetu g. viteza Berksa društvo kot član pristopi „Oesterreichischer Pomologenverein“.

Ker društvo — ki še leto ne obstoji — nima svojih drevesc dosta — (ima jih kakih tri tisoč), — da bi moglo tolikim željam gledé oddaje in razpošiljanja drevesc, divjakov in požlahtnjenih ustrežati, kolikor je dobilo društvo prošenj in naročil, se sklene, da si društvo takoj naroči 20 tisoč divjakov, kateri se potem deloma posade deloma prošnikom razdele. — Drevesca so se vže naročila.

Posvetovalo se je tudi o ustanovljenju podružnic na raznih krajih, o napravi društvenih vrtov itd. Morda se bo o tem obziru po željah občnega zbora kaj ukrenilo.

Da si društvo že veliko udov šteje, vendar se še pogrešajo mnogi domoljubi. Da bo društvo živahno napredovalo in svoje delovanje kolikor moč vsestransko uspešno razširjevalo, treba je vsestranske udeležbe. — V družbi je moč; toraj le v družbo brez odlaganja!

Valentin Jare,
tajnik.

Gospodarske stvari.

Solnčnica za kmeta zelo koristna.

Mnogo se je že po raznih poljedelskih listih slovenskih in drugih pisalo o koristi in imenitnosti solnčnice za kmetovalca. Tu pa tam jo res zasajajo po vrtih in na polji, toda le bolj zarad lepšave.

In vendar podaja solnčnica kmetu mnogostransko korist in obilen pridelek. In zato se primeri k njenemu hasku, še vse premalo obrajta in seje. To pa glavno zarad tega, ker je vrednost te rastline še vse premalo znana.

Da solnčnica zasluđuje, da se tudi po celih njivah seje, to dokazujejo razne skušnje, po katerih se je mnogo kmetovalcev o njeni veliki koristi že prepričalo. In te skušnje so glavni

povod, da tudi v našem gospodarskem listu o ti prekristni rastlini besedo spregovorimo.

Neki gospodar o solnčnici tole pripoveduje:

„Posejal sem lansko leto obe plati novo narejene ceste s solnčničnim semenom in sicer s pomočjo sejavne mašine. Brazdice so bile po 50 centimetrov vsaksebi. Treba je bilo vzrastle rastlinice posamezniti, da je bilo mogoče ostale rastlinice ogrebati.

Popipane mlade rastlinice so se med rezanjem pomešale in porezale in so dale dobro tečno živinsko klajo. Kar je solnčnic ostalo, so krepko rastle in se razkošatile, mnogo perja pognale in tudi obilo cvetov napravile. Izmed teh cvetov so se le posamezni pustili, vsi drugi pa potrgali, da so se posamezni mogli tim bolj razviti in veči in močnejši postati. Ko je seme dozorelo, bilo je sivo in črno. Semenske rože so se porezale in brž izmlatile. Seme se je na prozračnem prostoru hranjevalo. Ko je seme zorilo, prišle so jatoma ptice ga zobat. Treba je bilo polje teh nepovabljenih sredežev varovati. —

Zrnje vsem, živalim ljubi, in vse ga rade povživajo. Posebno pa ugaja perutnini, tako da je vsa volk na njega. Za poskušnjo sem ga dal nekoliko med ječmen na grobo zamleti in to mlečnim kravam pa tudi pitavni živini pokladati, obojim je prav vgajala ta krma.

Krave mlekarice dajale so mnogo več mleka in pitavna živina je vidno debelejša postajala. Ako se semenske rože s semenom vred skuhajo, se dobi žlezasta pijača, ki je posebno za mlečne krave dobra, ktere po nji obilno molzejo. Tudi slabo prebavljanje in zapeko v črevah ta pijača dobro in lahko odpravlja.

Ker steblo in perje solnčnice hitro raste, ima ta rastlina še drugo vse naše pozornosti vredno lastnost. Ona čisti izdatno zrak in je toraj ravno tam, kjer je okužen zrak, kakor blizo stranišč, klavnic, hlevov, ribnikov, močvirjev v tem oziru zelo koristna. Pa tudi zaradi olja, ki se da iz njenega semena dobiti in to v prav obilni meri, je vse naše pozornosti vredna. Olja se izprešava kakor iz drugih oljnatih semen.

Rastlina ni posebno izbirčna. Zadovoljuje se z vsakim podnebjem in raste na zarah, ob cestah, robih in kjerkoli najde nekoliko rodovitne zemlje.

Spomladi treba pšenico povaljati, da doraščena ne poleže.

Akoravno povaljanje pšenice spomladi ne zabranjuje popolnoma, da doraščena ne poleže, je pa vendar po mnogostranskih skušnjah potrjena resnica, da spomladi povaljana pšenica pozneje mnogo manj poleže, kakor nepovaljana. Temu nasproti pa ima povaljanje tudi še to

dobro, da redko in tanko pšenico v njeni rasti moti in tako povzročuje, da se posamezne rastline močnejše obrastejo in bolj krepke bilke po-ganjajo.

Res je sicer, da se tem potem marsiktera bilka prekrhne in polomi in brž po povaljanji je pogled na tako pšenično njivo precej žalosten. Pa to nas ne sme prestrašiti in odstraniti. Predno se je glavna bilka iz svojega poškodovanja popravila in vzdignila, so se postranske bilke tako obrastle in tako krepke postale, da so tako velike in močne, kakor glavna bilka in cela njiva se vidi gosto in močno obraščena.

Brez vsega vgovora pa je povaljanje ozi-mine spomladi dobro in pospešuje močno njeno rast. Le prepogosto se pa ta dobrota zimskemu silju ne skazuje in tam, kjer valjajo, delajo to le bolj s tem namenom, da po mrazu vzdignjene koreninice zopet v prst nazaj potlačijo, kar je sicer tudi velike vrednosti za setve.

Nek skušeni kmetovalec pripoveduje: Jaz spomladi ržali žito vsakokrat valjam, kedar se silje ne drži trdno zemlje.

Pšenico valjam meseca aprila, bob, ko je iz zemlje pognal, oves in ječmen pa, ko je njiva zelena postala.

Drug kmet, ki je zaradi lepega žitnega pridelka slavno znan po svetu, pravi: „Jaz pšenico vsako spomlad valjam, prvič, da grude vse zdrobim in potlačim, da pri kositvi (v nekterih krajih tudi pšenico, žito itd. kosijo) ne motijo. Vrh tega pa valjar tudi trdo skorjo, ki se je na njivi spomladi naredila, razdrobi in vzdignjene koreninice v prst pritrdi.

Konjska bolezen smrkelj prikazala se je v Mozirji.

Dopisi.

Iz Celja. (Volitve za okrajni zastop) so završene! Vsak rodoljub mora biti zadovoljen z izidom! V prvi in drugej volilnej skupini, je vsled volilnega reda narodna stranka propadla, pa v skupinah „mest in trgov“ ter kmetskih občin je narodna zmaga sijajna. V skupini mest in trgov je namreč narodna stranka si pridobila 6, v skupini kmet-skih občin pa seveda vseh 10 zastopnikov. Od narodne stranke so v okrajni zastop voljeni: Žuža Karol, Vašič Konrad, Berks Hugo, Zanier Norbert, Dr. Ipavc, Vošnjak Mihael, Kar-tin Franc, Kavčič Matija, Dr. Serbec, Hausen-bichler Janez, Lipuš Joža, Bračič Miha, Viz-jak Miha, Stožir Franc, Širca Ernest, mlajši, Jamnik Janez. Obširnejše poročilo prihodnjič. Volilcem pa izreka se javna zahvala: sijajna zmaga, ktero ste Vi dne 16. aprila t. l. pri volitvi v okrajni zastop dosegli, nas jako ve-

seli in smatramo mi kot narodno dolžnost Vam dragi rojaki v tej zadevi našo prisrčno hvalo izreči. Vi ste s tem nemčurjem in njihovim privržencem dokazali, da vkljub „Prijatelju“ celjski okraj, to je kraj, kjer si je „Kmetijski prijatelj“ svojo gnezdo pripravil, nič ne mara za „prijateljske“ nasvete. Živio tedaj in trikrat živio vrlim našim narodnim slovenskim volilcem! Složnost mora biti in potem je pri vsaki naši volitvi zmaga naša!

Več narodnjakov celjskega okraja.

Iz Sevnice ob Savi. (Dvojne ribe.) Bilo je vže v navadi, da smo plačevali od ribjega lova 50 kr. Sedaj pa to leto nastavila se je plača na 1 fl. Ko bi bil pač grajšinski gospod še nam slovenskim kmetom, tako dober, kakor nemškutarjem, kojim je toto nemčursko šolo vstanovil! Nam pa ko bi vsaj to revno ribstvo ali ribji lov zastoj ali pa pri stari ceni pustiti hotel. Svojega lovca je dal slovenski učiti, da bi znal vprašati ribiča: kako se pišeš? Kakor ribiči ribe, tako lovijo nemškutarji slovenske otroke v nemško mrežo, šulvereinsko. Ali zastojn je! Ne bodo jih ponemčili. Če vprašam kterege: no kako vže znaš kaj nemško? ne ve mi ničesar odgovoriti. Ako vprašam kterege kaj iz slovenske šole, ta mi koj veselo odgovarja. Posavčan.

Iz Šmarije pri Jelšah. (Čitalnica — zapeljan Slovenec.) Ker je pri nas v narodnem obziru vže mnogo let bival mir, se narodnjaki niso nadejali, da bo prej ali slej treba sprijeti se s sovražnikom. A ta dan je vže napočil in odkar so naši nemčurji začeli spenjati svoje lovke na vse strani, biva tu živahno gibanje. Ko je nemčurski dopisun v celjskej „Nachtwachterci“ s svojo grčasto batino vdaril med nas, misli je, da se naša narodna stranka razkropi na vse vetre, kakor ovce, če pride volk med nje. A zgodilo se je nasprotno. Narodna stranka se je postavila brzo na noge in število za sveto domovinsko reč navdušenih raste od dne do dne. A ostanimo hrabri in hodimo krepko po poti, katero smo nastopili in bodimo si svesti, da bodo naši sovražniki domači in tuji v kratkem popolnoma premagani! Najvažnejši učinek narodne stranke, kojega moram tu naznaniti, je zjedinjenje za ustanovitev narodne čitalnice. Ta nam bo ognjišče, kjer se bode grela narodna zvest in kjer se bodo kovalе pušice za naše sovražnike. Sprožena misel naj se le kmalu uresniči. Kdor pozna Šmarije, temu je gotovo znana Jagodičeva gostilnica, v katero so narodnjaki nekedaj radi zahajali, ker se jim je v vsakem obziru dobro postreglo in ker so si bili svesti, da jih sprejme prijazni slovenski gostilničar, ki še temu po vrh ima dobro grlo in rad poje slovenske pesmi. A kako se časi spremené! Jagodiču se v novejšem času zdi njegovo ime prekratko, ker

je spremenil končnik č svojega imena v tsch, slovenski časopisi so iz njegove gostilnice izginili in zdaj dobiš tam „Deutsche Wacht“ in „Kmetiskega prijatla“ in gostilničarjevo petje miloglasnih slovenskih pesmi se je spremenilo v zabavljanje, „bindišarjev“. Kateri vzrok li mora Jagodič imeti, da je postal tako prevzet? Nam se njegovo postopanje, katerega nočem tu natančneje opisovati, zdi zelo neprimerno. Po našem mnenji mora biti gostilničar ali trgovec prijazen z ljudmi, katerim hoče svoje blago spečati, ker sicer se ga bodo izogibali. In če se Jagodičeve gostilne vže sedaj nekateri narodnjaki izogibljejo, naj to pripiše svojej krivdi. Nemčurskih grošev se človek v Šmariji težko redi, ker oče „Kmetiskega prijatla“ ali drugi nemški advokati redko kedaj k nam pridejo, naša nemčurska trojica pa tudi malo skupi. Jagodič, dajte tedaj mir, ker vemo, da imate slovenske groše radi!

Iz Pišec. (Občinske volitve) so predurmi; važnosti takšne volitve ni še posebič treba dokazovati. Vsak pameten posestnik ve, da ni vse jedno, kdo jim župani. Najbolje zadenejo pa kmetje slovenski, če so složni. Bodimo toraj kmetje složni in volimo same narodne domačine in prijatelje za odbornike, ne pa take, ki med nami sovraštvo sejejo ali širijo. Gospoda barona Moškona smo že poskusili na tri leta. Njegovi prijatelji, ki so kmetom drva obetali, pomagali so, da je postal občinski predstojnik; znano pa je tudi, da ni nič občini prigospodaril. Njegovi zaljubljeni so si obetali, koliko si bomo na boljem, če barona volimo. Rekli so: občini bo brezplačno uradoval, ceste bodemo imeli gladke, drv bodemo dobivali, kolikor bodemo potrebovali brezplačno itd. Se je li to izpolnilo? Urađoval je sicer brezplačno, pa pomislimo, da je njegov prednik, če je ravno na leto plačo imel 200 gld., zapustil baronu čez 180 gld. v blagajnici. Sedaj pa je samo 1 gld. 50 kr. ostalo. Ceste imamo tudi slabe. Samo tisti kos ceste od Veršeca do grada je občino stal okoli 60 gld vsako leto, dokler je bil baron predstojnik; nekaj malega so se tudi Paulovske in Podgorske ceste z ondotnimi delavci brezplačno popravljale, za Pišečke in Dedjavaške ceste se je pa presneto malo brigalo: še en slučaj. Ko je naš občinski odbor enoglasno (razen g. barona) gospoda Bleiweissa za častnega srenjčana izvolil in diplomo podpisal, protivil se je samo g. baron podpisati. Pozneje je pa nek nemec z imenom Čerini (morda še celo luteran) potreboval domovinsko pravico, g. baron je bil koj pripravljen mu je izročiti, pa nastal je hud prepir mej odborniki. G. baron si je toliko prizadeval, da je nemeu željo izpolnil. Brali smo tudi v Gospodarji v 1. številki letošnjega leta, koliko g. baron trpi v borbi zoper narodne želje Slovencev. Lisjaka „Kmetiskega prijatla“

tudi med svoje trosi. Zdaj pa bodimo složni, pa poskusimo v občinski odbor same kmete in domačine voliti g. baronove zaljubljenca pa lahko izpustimo. G. baron nas kmete tako drugače rad ne vidi, kakor le pred volitvami; v Globočki občine so ga tudi uže siti. Ni treba tedaj, da bi še se mi za njega pipali.

Volivec.

Iz Podove na Dravskem polji. (Volitev novega župana.) Ni še davno, da nam je „Gospodar“ prinesel poročilo, kako se je naš župan Gašpar Meglič pri volitvi v okrajni zastop obnašal, da je namreč rekel, da mora tako voliti, kakor mu je pisac „Sorž“ ukazal: gospode, ki dobro nemški znajo. Župan iz Gorice, Anton Sagadin, izjavil se je na ravno taki način. Tako ravnanje našega župana nam nikakor ne more dopasti. Zaupanje občine, v katere imenu je pri imenovanj volitvi glasoval, je on s tem obnašanjem v sramoto postavil in občina se bo varovala mu zaupanje pri novej volitvi predstojnika skazati in ga zopet za župana voliti. Mi hočemo župana Slovenca, bodi si doma, ali kedar je treba v imenu občine poslovati, moža, prostega vsega tujega upliva, slovensko mislečega župana, a ne takega, ki za nasprotno stranko glasuje. Kaj Sagadina zadeva — Bog mu greh odpusti — od njega tako nikoli nismo veliko pametnega pričakovali. Naš župan gre h koncu svojega uradovanja. Položil je občinski račun, ne moremo zadovoljni biti z gospodarstvom občinske imovine, kakor ga je vodil Meglič. Zatega voljo tožijo, a pravdi še ni konec. V računu se nahajajo n. pr. sledeče točke: 15. januarja — Je šlo za vino ino za klobase, da smo rajtengo imeli 5 gold.; 6. septembra — Sem dal za vino, ker je žandar nekaj pisal. 40 kr.; 16. oktobra — Sem dal za 2 litra vina, ko sem poleg žandarma hodil: 48 kr.; 24. januarja — je šlo za vino, da smo hodili na Branšvek, da so žandarji dimnike popisovali. 86 kr.; 12. decembra — Sem dal za šnops za Podovo in Brezulo, da so ceste nadelovali: 17 gld. 64 kr. Kratko vsega izdajka za vino in šnops in klobase znaša 40 gld. 12 kr. Ceste pri nas so tako slabe, da obutelj v blatu zgubiš, če greš peš v slabem vremenu po cestah naše občine. Župan je sicer več ukazov od okr. zastopa dobil, naj pote popravi. Popravljal se, kakor nam gorej zapisana številka kaže. Bog ne daj, da bi se mu kdo zameril. Tistemu gre na kapo, kjer more. „Pohore je mene zavoljo jaušja in računa tožo, jaz pa bom njega že v štrafo spravo!“ Je to prav? Kam ste pa mislili, ko ste ga pred 3 leti volili? Uraduje nemški, a vendar druga ne zna, ko svoje ime po slovenski zapisati. Naj si v tem šolskega predstojnika za vzgled vzeme. Volitev novega občinskega odbora je že končana; župan si je na to naprosil nekaj mož,

naj „elkurc“ naredijo, kar se je tudi zgodilo upirajoče se na to, da je baje neki 2krat volil, kar pa ni res. Vzrok je le ta: Vsak bi rad bil župan, a ne pomisli, da to ni mogoče in mnogim manjka zmožnosti. In zdaj že čakamo 2 meseca na novo volitev in ne vemo, kako in kaj. Samo to še naj povem: Pri novej volitvi župana gledimo na to, da bo mož na svojem mestu: kršanskega duha, pravičen vsakemu, Slovenec v uradu in na celem obnašanji pa tudi v pismenem nekoliko znan: Saj pa takih imamo na izbir! Bodimo složni in izvolimo enoglasno za župana poštenjaka Franca Fingušta, ki je že več let občini bil moder in pravičen vodja in edin, ki zna zopet dragi mir in zastopnost med občane spraviti. K temu nam Bog pomagaj!

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Grof Hojoš gre v Pariz za cesarjevega poslanika. — V državnem zboru je huda borba zastran olajšave šolskih bremen, liberalci se hudo branijo, pa naši poslanci jih krepko zavračajo. Iz govorov liberalcev pa se vidi povsod, da so novo šolsko postavo sklenili samo, da bi Slovane leži pomenčevali in med ljudstvo svoje krive in puhle liberalne nauke širili. Zato so pa res jezni, kakor še nikoli do sedaj. Razdira se jim največja trdnjava. Naša konservativna in narodna stranka zmaga bržčas z večino 10 glasov. Grdo pa je, da so nekatere slovenske srenje se dale od liberalcev celjskih in ptujskih naloviti in prošnjo poslale državnemu zboru za sletno šolanje, za kaznovanje staršev in za judovske in luteranske itd. učitelje. Takšni ljudje bi še lastno obsodbo na smrt podpisali. — V Ljubljani so Slovenci pri volitvi za mestni zastop sijajno zmagali; nemčurji še volit niso prišli, nemčurjem so odzvonili v belej Ljubljani. Živela slovenska Ljubljana! — Morivec Majlatov, po imenu Sponga, bil je v Požunu zgrabljen, hotel je se z revolverjem ustreliti, pa se ni prav zadel. — Tisti Judi, ki so v Tisza-Eszlarji za velikonoč krščansko deklico zaklali, pridejo sedaj na tožno klop pred porotnike kot morivci. Ogerski poslanec Füzesery je Poslanca Polonija dolžil, da je nekim tatom v Gradci pomagal 14.000 fl. ukrasti. — Hrvati so se vendar enkrat Derenčina, načelnika pravosodnega odseka v Zagrebu, znebili. Pustil je službo.

Vnanje države. Nemški cesar in Bismark snujeta vojsko bržčas zoper Francoze, ki so si zopet malo pomogli; Bismark skuša dobiti Avstrijo v zaveznika, da bi mu Ruse med vojsko odvrčala, Italijane pa, da ga podpirajo, kedar udari na Francosko. Zato potuje kmalu nemški cesarjevič na Laško, in pozneje obiše italijanski kralj cesarja Viljela. Ta je državni zbor

nemški pokregal, zakaj počasno dela in zlasti postave delavcem v korist odlaga. Angleži še se vedno bojijo Ircev in stikajo po dinamitu; kraljica je pala in si nogo zvinola. Veliki otok Guinejo blizu Avstralije pograbili so Angleži. — Francozi so se sprli s paganskim cesarjem Anamskim v Aziji, vojska se je uže pričela. — Črnogorski knez preseli se iz Cetinja v prijazniši Nikšič, kder mu stavijo veliko palačo. — Srbski kralj Milan potuje po deželi; njegov nasprotnik, izgani knez Črnidžordžević, pa se mu grozi, da ga kmalu prežene in osnuje večjo jugoslovansko državo. — Rusom so Angleži ponudili, naj Turkom vzamejo celo Armenijo, Angležem pa privoščijo Egipt. V Severni Ameriki živi mnogo Ircev. Ti imajo velik shod v mestu Filadelfiji. Ondi hočejo sklenoti, naj vsi Irci delajo na to, da se Angležem vzame Irski otok in osnuje irska republika. — Na španjolskem otoku Haiti so se prebivalci spuntali zoper vojaško posadko špansko in zasedli uže več mest.

Za poduk in kratek čas.

Kuga na slovenskem Štajerskem.

(Spisal M. Slekovec.)

(Dalje.)

II. Umrli za kugo je bil strašen videti. Črna smrt je vtisnila človeku grde, črne maroge in ga tako spremenila, da ni bil poznati. Iz nosnic in ust ie mrliču vrela črnkasta kri, iz kožnih bul in tvorov se mu je pa cedila smrdljiva sokrovica. Meso — čez vse odurno in gnjilo, je kipeló kakor kvas in širilo je na vse strani tako grozen smrad, da ni mogla živa duša blizu obstati.

O ko bi kdo le skoraj zakopal mrliča, da bi še drugih ne okužil! Pa žalibog ni bilo večkrat za najboljšo plačo dobiti človeka, ki bi mrtvo truplo, kakor je bilo zaukazano, potegnil z železnim krampom na dolgem ročniku iz hiše in ga spravil k jami, v katero so mrliče metali, z živim apnom potrošali in s prstjo zagrebali.

Po tem takem se pač ni čuditi, če beremo, da so na osamljenih krajih ležala mrtva trupla po več tednov nepokopana na prostem polji — psom in divji zverini v živež.

Enako so mrličí zaostajali tudi po hišah. In če so potem, ko je bila kuga prenehala, preiskovali osamljene hiše, našli so tu in tam v postelji ali sred izbe na pol strohnela trupla ubogih, katerih niso pokopali, da, — tu pa tam morali so cele kupe človeške gnjilobe z motikami pograbití in iz hiše pospraviti. Navadno so pa v enakih slučajih z vladnim dovoljenjem hiše vžgali, da je vse skupaj zgorelo.

Kakor pogrebnikov, je semtertje majnkalo

tudi strežnikov in zdravnikov. Zato so odprli vočkrat celo ječo, in na smrt obsojeni in drugi jetniki so morali okuženim streči in mrliče pokopati.

Zdravnikov je bilo v obče malo, pa še ti so se branili iti k okuženim v bolnišnice; v nekterih krajih so nje morali peljati zvezane in vklenjene k bolnikom, da so jim dajali potrebna naročila in zdravila.

Sploh pa je vredno, da si kužnega zdravnika ogledamo nekoliko bolj na tenko, — vsaj so bili nekteri, osobito oni po večih mestih — zares prav smešne prikazni, rekel bi: maškare. Kedar so namreč obiskovali skužene, so nosili dolgo haljo iz povoščenega suknja in velike jirhaste rokavice.

Črez glavo so imeli šemo ali larvo potegneno. Ta je imela steklena oči in dolgi, kljunu podoben nos, ktereга so naphali z različnimi dišavami.

Okuženih se zdravniki niso nikdar dotaknili z roko, čeravno so imeli debele rokavice, ampak tipali so nje z dolgo palico in njim kazali, kaj naj storijo.

Teh „zdravnikov kljunačev“, kakor so jih ljudje zaradi dolgega nosa imenovali, se je vse balo; ne le otroci, ampak tudi odrasčeni so se poskrili pred njimi.*)

Proti kugi ni bilo zdravila, na katero bi se bilo zanesti. Večidel je to, kar je prvemu koristilo, drugemu škodovalo. Zdravniki so iz različnih rastlin in tvarin skuženim kuhali pijače in pripravljali so za kužne bule in tvore obliže ali flaštre. Priporočevali so zdaj borovico in terjak kot najboljše zdravilo, zdaj zopet navadni podlesek, ki pozno v jesen na slabih travnikih cvete in pimpinelo ali bedreneč; sploh karkoli je kje z vspehom, če je tudi le izmišljeno bilo, rabila kaka babela, nasvetovali so potem tudi zdravniki v najboljši dokaz, da jih je vsa učenost pustila na cedilu. V neki zdravniški knjigi iz 16. stoletja najdeš med pripomočki zoper kugo nasvetovane tudi te le: „Za časa kuge pij zaran na tešče, če le zamoreš in se ti preveč ne gabi — lastno vodo; ta prežene gnjilobo iz želodca in odpre jetra in čreva.“

„Če čutiš, da je zrak okoli tebe okužen, drgaj se pogostoma ob kozlu, čeravno še tako smrdi, če pa nimaš kozla, pojdi na stranišče in srkaj v se ondotni zrak,“**)

Zelo čislano zdravilo in branilo zoper kugo je bilo tudi tako imenovano „zlato jajce“. Iz navadnega kurjega jajceta so scedili beljak, k rumenjaku pa djali žofrana. Ko so luknjico bili z luščino lepo zadelali, so jajce zakopali v gorki pepel. Pečeno so zdrobili in stolkli ter še primesali raznih tvarin, osobito precej dob-

*) Einsiedler Kalender 1876.

**) Dr. Raimund Hinderer! Medicina militaris 4. Cap.

rega terjaka. Ovo zmez so jemali v kroglicah, kakor grah debelih in njo povzdigovali nekaj časa čez vsa druga zdravila. Ker so zlato jajce rabili celo kralji in cesarji, bilo je semtertje znano tudi pod imenom „kraljeve latverge.“

Med raznimi zdravili, ki so se v kužnih časih zelo rabila, ne smemo prezreti „krapavice“ ali navadne krote, vsaj je semtertje zavzemala prvo mesto med zdravili. Ne samo priposti ljudje, ampak tudi učeni zdravniki so ovo odurno žabo čez mero hvalili in priporočevali kot najmočnejše, in najizvrstnejše zdravilo proti kugi. Nalovljene med mešami (od 15. avgusta do 8. septembra) so baje bile najboljše. V obče se je trdilo, da krapavice vlečejo na se kužni strup.

Zato so ljudje natikali žive krote na kole, največ pred hišnimi vrati; na solnci posušene pa so služile v razno rabo. Prah stolčenih krapavic se nosili stari in mladi v svilnatih mešičkih na srčni jamici; marsikteri pa je imel na vratu obešeno kakor dragoceno svetinjo celo kroto.

Tudi kuhali so nje v mleku in jesihu, in kuhane polagali na kužne rane ali pa tudi jedli z juho vred.

(Dalje prihodnjič.)

Smešnica 16. Oča: „Moj ljubi sin, kedar se bodeš ženiti hotel, tedaj ti bodem dobro svetoval.“ Sin: „Ljubi oče, kaj mi pa bode svetovali?“ Oča: „Da bi se ne ženil.“

Razne stvari.

(Svitli cesar) pridejo 9. julija zvečer v Maribor, prenočijo v knezoškofovej palači; ob 1/26 bodo vojaštvo ogledovali, potem obiskovali cerkve, bolnišnice, šole itd. ob 10. dajali audijence in se odpeljali popoldne v Ptuj, od tam v Rogatec in Slatino; 11. julija zjutra pridejo v Celje in se odpelajo popoldne v Ljubljano.

(Mariborski Barthel) je v 16 slučajih goljufal pri računih v javnej bolnišnici deželo in posameznike ter je sedaj obsojen na 18 mesecev v kajho; mestni uradnik Dernijač, ki mu je prisiljen bil obleko zamrlih prodavati in krive protokole pisati, bil je nekriv spoznan.

(Kot okrajni glavar) v Maribor pride iz Radgone baron Hein, in v Radgono nekov Netolička iz Murave.

(Čitalnica v Gornjem gradu) napravi dne 6. maja veselico s plesom in tombolo. S čistim doneskom nakupijo se srečke Narodnega doma. K obilnej udeležitvi vabi odbor.

(Bistričanje) bi radi „purgermeistera“ stavili pa ne morejo, ker še protest 25 bistriških meščanov zoper nepostavnosti pri volitvah dne 2. marca ni rešen.

(Č. g. Jakob Bohinc). Brašlovski dekan niso nič dopisovali o tamošnjih volitvah v naš list. Pisali so sami svetni gospodje in čvrsti narodnjaki slovenski. Naj toraj č. g. dekana nasprotniki dopisov pri miru pustijo!

(Strašen ogenj) v Stonjih niže Ptuja je 14 posestnikom hiše in vsa gospodarska poslopja uničil. To je v kratkem 4. požar. Kako hočejo sedaj še lastno šolo staviti za 5000 fl.?

(Sv. birmovanje) bode 29. aprila pri sv. Magdaleni v Mariboru, 5. maja pri sv. Lovreci, 6. maja pri Devici Mariji v puščavi, 7. maja v Rušah in 8. maja v Lembahu.

(Štipendij) za dijake je 20 razpisanih do 30. aprila.

(Konkurz) napovedal je trgovec Ulrich v Kozjem; den imajo upniki 25. aprila.

(Magdalenarice) grajščine Freistein še niso prodale pač pa oskrbnika Boroša napodile.

(Za brezverske šole in osemletno šolsko dolžnost) prosačijo pri državnem zboru na Dunaji nemškutarski župani slovenskih občin: Celjska okolica, Škofja vas, Teharje(!), Velike Pirešice (Vervegovo maslo) in Breg pri Ptuji. Ali so res občinski odbori bili vprašani in sklepali, da hočejo imeti nespremenjeno sedanjo trdo šolsko postavlo ali so župani se predrznili, ne da so sklicali odborov, podpisavati v imenu svojih občin?

(Iz nemških kmečkih občin) na Štajerskem in Avstrijskem pa je prišlo nad 1000 prošenj, v katerih zahtevajo šole v verskem duhu vrejene in olajšave v šolskem obiskovanju. Naši nemškutarski župani pa sebe in svoje občine sramotijo z nasprotnimi prošnjami.

(Regimentnim godbam) je prepovedano „Wacht am Rhein“ itd. zagosti. Tako je prav. Ovo naj prusaki krolijo.

(Za slovenski regiment 87) tirjali so letos novincev v mestu Celji 45 (IV. letnikov 8), od okrajev v okolici 1893 (IV. 337), Gornjigrad 332 (IV. 80) Šoštanj 310 (IV. 51) Slov. Gradec in Mahrenberg 618 (IV. 150), Konjice 543 (IV. 116) Ptuj in Ormož 1570 (IV. 267) Rogatec 331 (IV. 54) Kozje 511 (IV. 102), Brežice in Sevnica 676 (IV. 106).

(Obsojeni) v Celji bili so: Štefan Plajnsšek na 9 mesecev in Bošt. Predikaka na 7 mesecev, obadva od sv. Lovrenca na Dravskem polji, Anton Kramberger iz Ormoža na 8 in Blaž Ivanuša z Vinske gore na 3 mesece. Ani in Antonu Krambergerju se ni moglo dokazati, da bi bila župnikov škedenj pri sv. Miklauži užgala.

(Od sv. Lovrenca) v Slov. goricah se nam piše, da so povsod pridni narodni župani, samo Sakoški pisari nemški, kakor da bi tam sami Nemci prebivali. Tudi drugo je v takšnem redu, v kakšnem so ceste.

(V Celji) imajo uže odbor za cesarsko svečanost. Odborniki so gg. dvorni svetovalec baron Vasič, dr. Serbec, inženir Vošnjak in tajnik Veršec; ta odbor zastopa okraj celjski, šmarijski, gornjegrajski, vranski in šoštanjki. Za cesarja se pripravlja adresa ali pismo udanosti, katero podpišejo narodna županstva. Slovenski poslanci jo izročijo cesarju. Slov. društvo skuša jednakih odborov tudi drugod osnovati. Pisma so uže razposlana.

(Ptujška čitalnica) priredi 19. t. m. ob 8. zvečer g. dr. Ferjančiču, ki je imenovan za državnega pravdnikovega namestnika v Rudolfovem, veselico za slovo in v čast.

(Na Ptujскеj gori) izvoljen je g. Jož. Pislak za župana; priden mož in dober Slovencec. Občina sme z izvolitvijo prav zadovoljna biti.

Loterijne številke:

V Trstu 14. aprila 1883: 69, 7, 27, 8, 66.
V Linci " " 26, 80, 69, 35, 65.
Budapešt " " 54, 39, 15, 57, 90.
Prihodnje srečkanje: 28. aprila 1883.

Tržna cena

preteklega tedna po hektolitrih.

Mesta	Pšenica		Rž		Ječmen		Ovas		Tursica		Proso		Ajda	
	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.
Maribor . . .	8	—	9	—	5	60	3	60	5	90	4	80	5	10
Ptuj	7	80	5	60	5	50	4	—	5	20	5	60	5	—
Celje	9	—	7	32	5	70	3	98	6	45	5	60	6	50
Gradec	8	5	7	60	5	77	3	70	4	79	5	62	5	20
Ljubljana . . .	8	24	5	45	4	60	3	—	5	58	4	3	6	18
Celovec	7	42	5	54	5	28	3	25	4	99	5	—	5	—
Dunaj } Pošt } Klfr.	10	6	7	90	9	25	6	85	6	80	8	85	—	20
	10	32	7	25	7	18	6	50	5	55	6	82	6	30

Naznanilo.

Ces. kralj. okrajna sodnija v slovenskej Bistrici naznani, da se bo dne

28. aprila 1883

ob 11. uri predpoldnem v Studenicah in Klečah vino maloletnih Josip Vrecl novih dedičev in sicer blizo 170 hektolitrov od leta 1881 in 1882 proti takojšnji gotovej plači, prostovoljno, dražbeno prodavalo.

C. k. okrajna sodnija Slov. Bistrica
dne 2. aprila 1883.

2-2

Ces. kralj. okrajni sodnik.

Posojilnica v Celji.

(Vorschussverein in Cilli.)

Vabilo

k izvanrednemu zboru, kateri se bo vršil dne 29. aprila t. l. ob 11. uri predpoldnem v uradni celjske posojilnice.

Dnevni red:

1. Nasvet ravnateljstva, naj se poročstvo posojilnice iz omejenega v neomejeno spremeni, oziroma sprejem novih pravil in volitev novega ravnateljstva in nadzorništva.

2. Razni nasveti.

Celje dne 11. aprila 1883.

Ravnateljstvo.

Važno za gospodinje!

Dovoljujem si naznaniti, da izdelujem prte za kavo in na mize ter prtiče brez šiva. Sprejemam tudi naročila za vso to stroko zadevajoča dela in blago.

Z odličnim spoštovanjem

Štefan Čečko,

1-3 tkalec v Vojniku pri Celji.

V najem se da ali prodaja

le kakemu umirovljenemu duhovniku ali zdravniku pod čisto lehkimi pogoji hiša blizu farne cerkve s 5 sobami, 3 kuhinjami, 2 kletima in živinskimi hlevi. Zraven je tudi studenec z dobro vodo, 1½ orala njiv, ½ orala goric in dosti sadovnega drevja. Cena 1250 fl., pa polovica lahko na posestvu vknjižena ostane. Več se izve pri opravištvu „Slov. Gospodarja“.

3-3

Ponudba.

Lep zidan hram se prodaja iz proste roke, pri sv. Urbanu blizu Ptujja. Hram je blizu cerkve in ugoden za vsakojako trgovstvo. Zraven je tudi lep vrt, sadonosnik, gorica in log. — Več se poizve pri Jož. Reišlnu pri sv. Urbanu pri Ptujju. Pošta: St. Urban. Pettau.)

Sejem

pri sv. Antonu v Slovenskih goricah bode 28. aprila 1883. Povabljeni so kupci in prodajalci.

2-2